

Danajský dar advokátům

eFocus

U příležitosti udílení Randových medailí si každoročně čítávám v Randově poctě a opakovaně si tak připomínám, že zůstává v mnoha směrech dodnes inspirující četbou. Letos jsem si to znovu uvědomil nad vzpomínkou na to, jak profesor Antonín Randa, který sám advokátní zkušeností neprošel, prý – podle Randova žáka a následovníka Karla Krčmáře – když „při svatbě zetě Randova, ing. Kruliše jeden z hostů později vynikající politik, mluvě o svých plánech věnovati se vědě a politice, uváděl jako prostředky k vytčenému cíli hojné studie v cizině“ doporučil mu také vstoupit na nějakou dobu do advokátní kanceláře s tím, že jinak by budoucí politik jako Randa „trpěl stejným nedostatkem, nedostatkem znalosti lidí“.

Vychází stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 8. října 2015, sp. zn. Pl. ÚS-st. 42/15 podle něhož nově „*je-li účastníkem nebo vedlejším účastníkem řízení před Ústavním soudem advokát, nemusí být podle ustanovení § 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zastoupen jiným advokátem*“, ze znalosti lidí?

Jako advokát jsem se osobně rozhodl citované stanovisko navždy bojkotovat tím, že se ve své vlastní věci bez právního zastoupení advokátem na Ústavní soud neobráťím. Jako emeritní soudce Ústavního soudu předem hlásím, že stojím na straně soudců s odlišným stanoviskem.

...

První otázka, kterou si je nutno položit, zní, z jakého podnětu stanovisko vzešlo.

„Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 1. července 2015, se stěžovatel domáhá zrušení usnesení Městského soudu v Praze, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, který odmítl žalobu stěžovatele, neboť ten i přes výzvu soudu nedoplnil své (údajně) nesrozumitelné a nejasné podání,“ podává se ze stanoviska. Za zdůraznění stojí, že meritem věci je „(údajně) nesrozumitelné a nejasné podání“.

Naskýtají se dvě varianty.

Rozhodl-li Městský soud v Praze správně, pak lze přikývnout soudci Vladimíru Sládečkovi v tom, „*že přijaté stanovisko, obávám se, jen přispěje k nepříznivému rozšiřování fenoménu tzv. judicializace společenského života, tedy k nárůstu „sudičství“.*“ Lze v rámci této varianty s jistotou spolu s většinou pléna tvrdit, že „*by tedy měl být schopen každý advokát právně kvalifikovaně chránit práva svých klientů před Ústavním soudem a stejně tak je zajisté schopen chránit svá vlastní práva.*“?

Stala se advokátova ústavní stížnost, doručená Ústavnímu soudu 1. července 2015 pouhým „*podvozkem*“, který měl posloužit k rozpoutání bouře ve sklenici vody, a advokát poté, kdy splnil roli Mouřenína, obdrží odmítací usnesení, odůvodněné zjevnou neopodstatněností?

Není povinné zastoupení advokátem obecně odůvodněno tím, aby Ústavní soud nebyl přetěžován zjevně neopodstatněnými podáními a klient, uvažující o podání ústavní stížnosti, aby dostal kvalifikovanou diagnózu od právního přítele, jenž je nad věcí, jak by asi ústavní stížnost před Ústavním soudem dopadla?

Historicky se mezi advokáty traduje, že „největším nepřitelem advokáta je jeho klient“. Jak se bez schizofrenie s tímto nepřátelstvím vypořádá advokát, jenž se stane sám sobě advokátem? Většina pléna připomíná nepřiléhavě zásadu, „že není dobré dělat lékaře a právníka ve vlastní rodině“. V našem případě se však jedná o obdobu lékaře, který se léčí sám, což je zajisté možné při chřipce, nikoliv však při operaci šedého zákalu ve vlastním oku...

Bylo-li podání stěžovatele nesrozumitelné a nejasné pouze „údajně“, pak bych o stěžovatele neměl vůbec obavu. Advokáti jsou většinou povahově ve smyslu Napoleonovy charakteristiky „buřiči“, z povahy svého povolání pak extroverti, kteří se při „kauzování“ rádi pochlubí úspěchem.

Vskutku by pak dotyčný advokát potřeboval pro sepis důvodné ústavní stížnosti pomoc České advokátní komory ve smyslu § 18 zákona o advokacii?

Za dané situace si snadno dovedu představit i palmární ujednání ve znění:

„Moje taxa - Metaxa.“

V daném konkrétním případě mimochodem advokát podal ústavní stížnost bez právního zastoupení a podle vlastního tvrzení onemocněl pět týdnů po jejím podání. Věděl vůbec ke dni 1. července 2015, že podává vadné podání?

...

V ryze ústavněprávní rovině by stačilo stručně a pregnantně argumentovat dvěma větami z disentu soudce Pavla Rychetského:

„Celé ustanovení § 30 ZÚS je normou kogentního charakteru, která v odstavci 1 stanoví tuto obligatorní formu pro zastupování, a v následujících odstavcích připouští výjimky, které vyjmenovává taxativně, tj. výčtem úplným, závazným a konečným. Tento výčet se stanovisko, proti němuž tímto uplatňuji disent, rozhodlo rozšířit, avšak bez jakékoli opory v ústavním pořádku.“

Snesme se nyní několika příklady a otázkami do práva podústavního.

Vazebně stíhaný advokát, jehož výkon advokacie je z tohoto důvodu pozastaven, není samozřejmě oprávněn v plné moci sepsat a podat ústavní stížnost ve vazební věci obviněnému, s nímž sdílí vazební celu. V jeho vlastní trestní věci však podle mého názoru nyní nic nebrání tomu, aby na pomačkané linkované stránce, vytržené ze sešitu formátu A4, náplní do propisovací tužky poněkud méně čitelným písmem sepsal a následně odeslal vlastní ústavní stížnost. Advokát s pozastaveným výkonem advokacie nesmí poskytovat právní službu klientům, tentýž advokát však zůstává advokátem nejen podle gramatického výkladu. Může například být členem sdružení advokátů, volit a hlasovat na sněmu, musí být - pokud nevykonával advokacii samostatně - pojištěn a nyní si tedy může i podat ústavní stížnost.

Příklad druhý. Advokát, který praktikuje v nadnárodní advokátní kanceláři, působí právě v pobočce v Macao. Bude mu Ústavní soud doručovat vyjádření k replice poštou nebo do datové schránky, jde-li o věc evidentně nesouvisející s výkonem advokacie, například o ústavní stížnost proti rozsudku odvolacího soudu ve věci péče o nezletilé děti?

Příklad třetí. Senát Ústavního soudu bude mít pochybnost o podpisu advokáta, proti němuž je vedeno trestní stíhání jako proti uprchlému, pod textem ústavní stížnosti. Může mu předseda senátu uložit, aby ústavní stížnost podepsal formou ověřeného podpisu, jako to učinil v případě speciální plné moci pro advokáta ve věci vedené pod sp. zn. II. ÚS 600/04 usnesením ze dne 7. 4. 2005?

Last but not least. Postačí, přijede-li advokát na jednání Ústavního soudu jako vedlejší účastník v džínách a tričku nebo by si měl obléci talár? Anebo má střídavě talár oblékat a svlékat podle toho, zda bude právě mluvit jako účastník či jako advokát?

...

Stanovisko dovozuje, „že závěr, podle něhož advokát jako účastník či vedlejší účastník řízení nemusí být v řízení před Ústavním soudem povinně zastoupen advokátem jiným, nepředstavuje ani diskriminační opatření oproti jiným právnickým profesím“, přičemž zároveň argumentuje úpravou v občanském soudním řádu a soudním řádu správním.

Nepřehlédněme, že profesní zkoušky advokátů, notářů, soudních exekutorů, státních zástupců a soudců se vzájemně při vstupu do jiné profese bez dalšího uznávají.

Můžeme-li si nyní s advokátem Jiřím Nykodým sami za sebe podat ústavní stížnost, proč tak nemohou například učinit naši bývalí kolegové - soudci Ústavního soudu, nynější soudce Nejvyššího správního soudu Miloslav Výborný či soudkyně Krajského soudu v Plzni Vlasta Formánková? Jsme snad v oboru ústavního soudnictví kvalifikovanější?

Neviděli dosud soudci Ústavního soudu v jeho třetí dekádě podání „lučního advokáta“, písíciho ústavní stížnost poprvé, jež by šlo po formální a obsahové stránce přirovnat k dopisu tetě?

Jak by postupoval soudce zpravodaj, pokud by navrhovatel - neadvokát sdělil, že „nemůže nalézt advokáta, který by se ujal jeho právní věci, a ani ho nemůže vyhledávat, neboť je ode dne 6. 8. 2015 v pracovní neschopnosti z důvodu infekčního onemocnění doprovázeného vysokými teplotami, což mu brání v obstarání advokátní pomoci“ a dále, že „že po zlepšení svého zdravotního stavu požádá o určení advokáta Českou advokátní komoru“? Postup je vcelku jednoduchý. Stačí prodloužit soudcovskou lhůtu. Na druhé straně stojí otázka, zda advokát, který nemůže pro vlastní věc nalézt advokáta, může vůbec nalézt advokáta pro substituci v klientské věci.

...

Zeptejme se závěrem trenéra, zda by měnil vítěznou sestavu.

Kolika advokátním koncipientům již bylo na školeních předestřeno, že advokát musí být v řízení před Ústavním soudem zastoupen jiným advokátem, a to nezřídka s dovětkem, že v tom není žádný problém.

Připomeňme, že ve stanovisku ze dne 21. května 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 Ústavní soud naopak vyslovil, že „smyslem a účelem ustanovení § 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je stanovení obecné povinnosti být v řízení před Ústavním soudem kvalifikovaně právně zastoupen, a to bez diferenciací vzhledem k druhu řízení před Ústavním soudem, jakož i vzhledem k druhu řízení, jež mu předcházelo, a současně i bez diferenciací povinnosti právního zastoupení v závislosti na stupni právní kvalifikace účastníků nebo vedlejších účastníků řízení.“

Soudce Jan Filip uzavřel svoje odlišné stanovisko noblesními slovy, která přesahují rámec diskuse nad tímto stanoviskem:

„Dospěli-li tehdy naši vážení předchůdci k závěru, že zachování ústavnosti se sice bude jevit toporným, ale pro Ústavní soud jedině možným, museli se přiklonit k nyní odklizenému řešení. Nejen z úcty k nim se proto i po dvaceti letech alespoň takto k jejich postupu hlásím.“

O stanovisku z r. 1996 hlasovalo v první dekádě dvanáct soudců bez odlišného stanoviska, ve druhé

dekádě věc nebyla plénu předložena, ve třetí dekádě o letošním stanovisku hlasovalo třináct soudců, tři z nich uplatnili odlišná stanoviska. Celkové skóre je tedy 10:15 v neprospěch měnícího stanoviska.

Pohrajme si s myšlenkou, že by tento zdánlivě bezvýznamný obrat o 180° měl posloužit s použitím těžko uchopitelného, nicméně stanoviskem formulovaného, argumentu o dynamičnosti judikatury k otevření cesty pro změny další a mnohem zásadnější.

Nebo snad raději ani ne.

Timeo Danaos et dona ferentes...

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
advokát, bývalý soudce Ústavního soudu

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - listopad 2015.

Nové číslo EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout **ZDARMA** na **App Store**, **Google Play** a **Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. **Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání.** Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vedení BBH posiluje o přední expertku na soutěžní právo z A&O Shearman Ivanu Halamovou Dobiškovou](#)
- [V rámci charitativní akce Měsíc sportu advokátní kanceláře a daňoví poradci vysportovali téměř 400 tisíc korun na podporu projektu Pomozte dětem](#)
- [KOLAROVA LEGAL: Nová advokátní kancelář v centru Prahy míří na špičku korporátního a transakčního práva](#)
- [LEAGLE.ONE: Informace nestačí. Proč vzdělávání bez prožitku selhává](#)
- [Diskuzní čtvrťky nad trestním právem \(online - živé vysílání\) - 14.5.2026](#)
- [Legal Innovation Day 2026: Praktické využití umělé inteligence v právní praxi](#)
- [Promlčení práva ve světle aktuální judikatury NS ČR Na co si dát pozor při uplatňování promlčení podle současné právní úpravy?](#)
- [LEAGLE.ONE: Prodáváte firmu, nebo kus života? Pravda o rodinných akvizicích](#)
- [Clifford Chance Prague Association jmenuje dva nové Counsels a jednoho Of Counsel](#)
- [Vítězem Zákona roku je flexinovela zákoníku práce, bodovaly také daňové a účetní změny](#)
- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)